

læg, og navnlig til Bevidsthed om, at de have en Livsgjerning at udføre, og at det netop derfor maa være af Vigtighed at vække deres sjælelige Giendommelighed. Nu siger man: altsaa vil man ikke saameget komme dem til Hjælp med at erhverve Kundskaber, som ved at vække dem. Dertil sige vi: dette er ingenlunde Tilfældet, det er derimod vor Mening, at hvor det enkelte Menneſte har Die for, at han har Kald og Anlæg til at gjøre en vis Gjerning, der bør han bestyrkes i at udføre denne Gjerning paa bedste Maade, og det er altsaa slet ikke Tilfældet, at vi ville sætte Kundskaber tilbage for Oprækkelse; vi mene tværtimod, at Oprækkelsen skal være Kilden til at søge at ferſkaffe sig Kundskaber; vi mene, at det, at bibringe unge Menneſter Oprækkelse og at bibringe dem Kundskaber, skal gaae Haand i Haand. Vi ſjonne naturligvis ikke bedre, end at ſkulle de komme til at gjøre Gyldest i Livet senere, ſaa vil det være nødvendigt, at de ſkaffe Kundſkabers Værdi. Vi vide vel, at i 4 à 5 Maanedere kan det ikke lykkes at gjøre diſe unge Menneſter til Wiſmænd; men have de virkelig Interesſe for at udføre en vis Livsgjerning og udføre den paa bedste Maade, ſaa ville de nok ſøge at blive ſiftede dertil, idet de ere ſig bevidſte, at de da ville gjøre en god Gjerning; de ville da ikke ligge paa den lade Side. Og man veed, at Huusmændene og Arbeidsclaſſen ere udfatte for mangfoldige Friſtelſer derved; det er en beſjendt Sag, at det, at de maae give efter for diſe Friſtelſer, netop ligger i, at de Intet have at ſyſſelſætte ſig med; det er Etlyd i, at ſaa mange unge Menneſter falde i Friſtelſer og Snaver. Vi mene da ogsaa, at naar de senere blive Familiefædre, ſaa ſkulle de ogsaa haade blive hjærligere og bedre og ſaa ikke længere ſøge uværdige Adſpredelſer, men tværtimod ſøge hen til de mange Skatte, ſom Fædrelandet er i Beſiddelſe af paa Litteraturens Mark. Vel er Huusmændenes Etilling ikke god; men ſaa fattige ere de da ikke, at de jo ved de Penge, ſom de ellers nærligt benytte ad Veie, der ere alt Andet end gode, ſkulde kunne anſkaffe ſig f. Ex. nogle af de mange billige Folkebøger, ſom udgives, og vi troe, at netop ved at Huusmandsclaſſen ſaaer Leilighed til Udvikling,

vil det føre til, at de blive billigere i deres Dom; de ville derved komme allerbedſt til at indſee, at der er ſaare Lidt for dem ad politiſt Veie at gjøre. Jeg føler mig overbeviſt om, at havde nu denne hele Claſſe den nødvendige Dplyſning, ſaa vilde den kunne indſee, at der f. Ex. med Henſyn til Fæſteſpørgsmaalet er ſaare Lidet at gjøre i dette Dieblit. Nu anfører man jo ogsaa imod Høiſkolerne, at de drive Politik. Det er efter min Mening en ſtor Feil, om nogen Høiſkole gjør det; — derſom man ved Politik forſtaaer at indpode en vis Partiaſkuelse —, derimod er det ſelvfølgelig, at enhver Høiſkoleforſtander og de Folk, ſom have dermed at gjøre, overhovedet i det Stykke maae have Frihed til at give en nogenlunde nøiagtig Etkildring af vore Statshuusholdningsforhold, forſaa vidt ſom det i den korte Tid kan lykkes; men det Vigtigſte for de unge Menneſter er aabenbart, at de tænke over det Liv, der er i dem ſelv, og det, der er udenfor dem; thi først naar de tænke over det, ere de i ſtand til at udføre deres Gjerning. Det er ingenlunde vor Mening, at vi ønske, at der ſkal prædikes for de unge Menneſter, at de have Rettigheder og ikke Pligter; vi vide meget godt, at Friheden paa lægger ſtore Pligter. Man ſkal ſige til den Enkelte: Du har din Frihed, men Du bærer ogsaa ſelv Ansvaret; om Du ikke kommer til at udføre den Gjerning, ſom Du har Kald og Anlæg for, da bærer Du ſelv Ansvaret baade for Gud og Menneſkene, Du har ſelv valgt Dig Dit Kald og Din Opgave. — Maafſee jeg ved ſamme Leilighed maatte bringe den ærede Cultusminister min Tak, fordi han — om end ſeent — ſørgede for, at de iſjor bevilgede Penge bleve uddeelte. Jeg ſeer af Anmærkningerne til Finantslovsforſlaget, at det ikke er Tilfældet alle Steder, men det er ialfald Tilfældet i den Egn, i hvilken jeg har bevæget mig. Vi have tillige meent at burde foreſlaae — og vort Forſlag er naturligvis naahængigt af, om Summen bliver beſtemt til 6,600 Rd. eller 11,000 Rd. — at de unge Menneſter ſkulle være 18 Aar, naar de komme ind paa Høiſkolerne. Vel indſee vi, at 18 Aars Alderen ikke er en abſolut nødvendig Grændſe — thi Folk naae ikke ſamtidig eens